



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

II. Quomodo debeamus converti ad Dominum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

IN CAPITE JEIUNII.

Quomodo debeamus converti ad Dominum.

S E R M O II.

Convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu & planctu : & scindite corda vestra, & non vestimenta vestra, ait Dominus omnipotens ^a. Quid tibi vult dilectissimi, quod præcipit Dominus, ut convertamur ad eum? Ubique enim est, & replet omnia, & nihilominus complectitur universa. Quo me vertam, ut convertar ad te Domine Deus meus? Si ascendero in cælum, tu illic es : si descendero in infernum, ades ^b. Quid jubes quò convertar ad te? supra an infra? ad dexteram, an ad sinistram? Consilium istud, Fratres mei, secretum est, quod solis credatur amicis. Mysterium regni Dei est, Apostolis revelatur in aure, nam turbis nihil dicitur absque parabola. Nisi conversi fueritis, inquit ^c, & efficiemini sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum. Agnosce planè quò ^d velit ut convertamur. Ad parvulum converti necesse est, ut dica-
 mus ab eo, quia mitis est, & humilis corde. Ad hoc siquidem parvulus datus est nobis. Sanè idem & magnus est, sed in civitate Domini, cui & dicitur ^e : Exulta & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui sanctus Israel. Quid tu inflaris ò homo? Quid extolleris sine causa? Quid alta sapias, & oculi tui omne sublime vident, quod tibi non cedit in bonum? Sublimis quidem Dominus, sed non ita proponitur tibi. Laudabilis magnitudo illius, non etiam imitabilis. Elevata est magnificentia illius, & non poteris ad eam. Nec si te ruperis apprehendes. Accedet, inquit ^e, homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Excelsus siquidem Dominus & humilia respicit, & alta à longè cognoscit ^f. Humiliare & apprehendisti. Hæc planè lex pietatis : & propter hanc legem sustinui te Domine. Si fortè sublimitatis esset via propolita, & illic iter, quo ostenderetur Salutare Dei, quanta facerent homines ut exaltarentur? Quam crudeliter invicem sternerent, invicem conculcarent? Quam impudenter reperent, manibusq; & pedibus conarentur in altum, ut imponerent sese homines super capita aliena? Et certè qui contendit supergredi proximos, multas inveniet difficultates, multos habebit æmulos, multos patietur contradictores, ascendentes equidem ex adverso. Nihil verò facilius est volenti, quàm humiliare semetipsum. Hoc verbum est, dilectissimi, quod omnino nos reddidit inexcusabiles : ut ne tenue quidem nobis velamen prætereunda liceat.

Sed jam ad hunc parvulum, ad magnitudinis & humilitatis magistrum quoniã modo converti necesse sit, videamus, *Convertimini* (inquit) *ad me in toto corde vestro*. Fratres, si dixisset convertimini nihil addens : esset

* a Ioel. 2. c

* Pf. 138. b

* Matt. 18. a

* 17. quã

* Esai. 12. b

* Psal. 63. b

* Psal. 129. a

Ad Deum
 magnum &
 excessum non
 sublimi sed
 humili via
 tenditur.

efflet vobis forsitan liberum respondere, Factum est, jam aliud proponere mandatum. Nunc autem spiritualis (ut audio) conversionis nos admonet, quæ non una die perficitur, utinam vel in omni vita qua degimus in hoc corpore, valeat consummari. Corporis namque conversio si sola fuerit, nulla erit. Forma siquidem conversionis est ista, non veritas, vacuam virtute gerens speciem pietatis. Miser homo, qui totus pergens in ea quæ foris sunt, & ignarus interiorum suorum, putans aliquid se esse cum nihil sit, ipse se seducit. *Sicut aqua effusus sum* (ait Psalmista & in persona hominis huiuscemodi) & *dispersa sunt omnia ossa mea*. Et alius quidam Propheta ^b. *Comederunt, inquit, alieni robur eius, & ignoravit*. Exteriorem quippe superficiem intuens, salva sibi omnia suspicatur, non sentiens vermem occultum, qui interiora corrodit. Manet tonsura, vestis necdum mutata est, jeuniorum regula custoditur, statutis psallitur horis; sed cor longè est à me, dicit Dominus ⁱ.

Attende solerter quid diligas, quid metuas: unde gaudeas, aut contristeris, & sub habitu religionis animum secularem, sub pannis conversionis invenies cor perversum. Totum enim cor in his quatuor affectionibus est; & de his accipiendum puto quod dicitur, ut in toto corde tuo convertaris ad Dominum. Convertatur proinde amor tuus, ut nihil omnino diligas nisi ipsum, aut certè propter ipsum. Convertatur etiam ad ipsum timor tuus, quia perversus est timor omnis quo metuis aliquid præter eum, aut non propter eum. Sic & gaudium tuum, & tristitia æquè convertatur ad ipsum. Hoc autem ita fiet, si non nisi secundum eum doleas aut læteris. Quid enim perversum magis quàm lætari cum malefeceris: & in rebus pessimis exultare? Sed & ea quoque quæ secundum carnem est tristitia, mortem operatur ^a. Si pro tuo sive proximi peccato doles, bene facis, & hæc tristitia est ad salutem. Si gaudeas ad munera gratiæ, hoc gaudium sanctum est, & securum gaudium in Spiritu sancto. Debes, & in dilectione Christi fraternis congaudere prosperitatibus, & adversitatibus condolare, sicut scriptum est ^k: *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus*.

Verum ne ipsa corporis quidem est parvipendenda conversio, quia spiritualis huius adminiculum noscitur esse non parvum. Inde est quod in hoc loco Dominus cum dixisset, *in toto corde*, adiunxit protinus, *in jeunio*: quod utique corporis est. Volo tamen admonitos esse fratres meos, observandum illud non ab escis tantum, sed ab omnibus illecebris carnis, & universa corporis voluptate. Imò verò jejunandum longè amplius à vitis quàm à cibus. Sed est panis à quo vos jejunare nolo, ne forte deficiatis in via; & si nescitis, panem dico lachrymarum. Sequitur enim:

V 3

in jeunio

Conversio exterioris hominis sine interiore inanis.

g Psal. 21. c
h Osee. 7. c*

NOTA.
Quam multos fallat exterior sui superficies & cortex sine medulla.
i Marc. 7.
Passiones animi uti examinande & ordinande.

a 2. Cor. 7. e

k Rom. 12.

Conversio corporis quoque non negligenda.

Jejunandum non solum ab escis, sed ab

omnibus ille-
cebris, & po-
tissimum a
vitiis.
Psal. 41. a

in ieiunio & fletu & planctu. Exigit enim planctum à nobis pœnitentiæ præteritæ conversationis: exigit fletum desiderium futuræ beatitudinis. *Facta sunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte* (ait Propheta ¹) *cum dicitur mihi quotidie, Vbi est Deus tuus?* Parum ei placet huius vitæ novitas, qui necdum vetera plangit, necdum plangit admissa peccata, necdum plangit tempus amissum. Si non plangis, planè non sentis animæ vulnera conscientia læsionem, Sed nec futura satis gaudia concupiscis, si non quotidie satis postulas ea cum lachrymis. Minus tibi nota sunt, si non renuit consolari anima tua, donec veniant.

Quomodo
scindendum
cor.

» Sap. 7. c

o Psal. 65. a
& 107.
Scissio cordis
est resignatio
voluntatis.

p Psal. 118. i

Addit deinde Propheta: *Et scindite corda vestra, & non vestimenta vestra.* Quibus verbis manifestè prior ille populus Judæorum & duritiæ cordis & vanæ superstitionis arguitur. Crebra siquidem apud eos scissio vestium, sed non cordium esse solebat. Quando enim scinderentur corda lapidea, quæ non poterant nec circumcidi? *Scindite, inquit, corda vestra & non vestimenta vestra.* Quis in vobis est, cuius voluntas circa unum aliquid solet obstinatior inveniri scindat cor suum gladio spiritus, quod est verbum Dei: scindat illud, & in multas minutias festinet disparitari. Alioquin non est converti ad Dominum in toto corde, nisi scisso corde. Donec enim illam unam accipias Hierusalem, cuius est participatio in idipsum, multa interim tibi præcipiuntur, & si in uno offenderis, factus es omnium reus. *Spiritus Domini multiplex, ait Sapiens* » nec potes sequi multiplicem sine multiplici scissione. Audi denique hominem quem secundum cor suum invenerat Deus. *Paratum, inquit* °, *cor meum Deus, paratum cor meum.* Paratum ad adversa, paratum ad prospera: paratum ad humilia, paratum ad sublimia: paratum ad universa, quæcunque præceperis. Vis pastorem ovium facere? Vis constituere regem populorum? Paratum cor meum Deus, paratum cor meum. Quis ut David fidelis ingrediens & egrediens, & pergens ad imperium regis? Et dicebat de peccatoribus ^p: *Coagulatum est sicut lac cor eorum, ego verò legem tuam meditatus sum.* Inde enim cordis duritia, inde mentis obstinatio, quia mediatur quis non legem Domini, sed propriam voluntatem.

Scindamus itaque corda nostra, dilectissimi, quatenus integra proinde vestimenta servemus. Vestes enim nostræ, virtutes sunt. Bona vestis charitas, bona vestis obedientia est. Beatus qui custodit vestimenta hæc, ut non ambulet nudus. Denique beati quorum tecta sunt peccata ^m: etenim charitas operit multitudinem peccatorum ¹. Scindamus corda, sicut prædictum est, ut hæc vestimenta integra servemus, quemadmodum integra servata est tunica Salvatoris. Nec modò integram servat

m Psal. 31. a
& Iacob 5. d

servat vestem scissio cordis, sed & talarem eam facit & polymitam, qualem à sancto patriarcha Jacob accepit filius, qui præ cæteris amabatur ^r. r Gen. 37. a
 Hinc nempe virtutum perseverantia, hinc conversationis pulchræ discolor unitas. Hinc illa est gloria regis filia in fimbriis aureis, circumamictæ varietatibus ^f. Potest tamen & aliter hæc scissio cordis intelligi, ut ^f Psal. 44. b
 siquidem pravum fuerit, scindatur ad confessionem: si durum, ad compassionem. Quidni scindatur cor, ut visceribus effluat pietatis? Quidni ^f Scissio cordis ad confessionem, & compassionem.
 scindatur ulcus, ut sanies effluat? Utilis prorsus utraque scissio, ut nec clausum lateat peccati virus in corde, nec indigenti proximo claudamus viscera misericordiæ: ut & ipsi consequamur misericordiam à Domino nostro Jesu Christo, qui est super omnia DEUS benedictus in sæcula, AMEN.

DE JEIUNIO QUADRAGESIMÆ,
 SERMO III.

Rogo vos, dilectissimi, tota devotione suscipite Quadragesimale Jejunium, quod non sola abstinentia commendat, sed multo magis sacramentum. Nam si devotè usque modò jeunavimus, utique sancto hoc tempore jeunandum nobis est multo devotiùs. Si quid enim additur ad solitum abstinentiæ modum, nunquid non valde indignum est, ut nobis onerosum sit quod Ecclesia portat universa nobiscum? Hactenus usque ad nonam jeunavimus soli: nunc usque ad vesperam jeunabunt nobiscum pariter universi reges & principes, clerus & populus, nobiles & ignobiles, simul in unum dives & pauper. Hæc idcirco dixerim, Fratres, ne quis fortè turbetur à pusillanimitate spiritus, & jejunium præsens quis minori devotione suscipiat, dum se fortassis meminerit prioris quoque jejunii pondus satis difficile tolerasse. Hoc enim quantum potest laborat adversarius noster, ut holocaustum nostrum devotionis pinguedine vacuetur, ut & minus acceptum sit Deo, & conscientia nostra in spirituali gaudio minus exhilaretur: sicque de pusillanimitate tolerantia, etiam conscientia pusillanimitas generetur. Cuius astutias non ignorantes, tota obsecro adversus eum sollicitudine vigilemus: & quia hilarem datorem diligit Deus, & ipsa quoque conscientia nostra ampliori exinde fiducia sublevatur, ut devotiora sint nostra jeunia, sollicitè nobis totius Ecclesiæ proponamus exempla.

Sed quid de his loquor quos habemus in hac jejunii observatione consortes, quasi non multò excellentiores habeamus in ea duces, imò & consecratos? Quanta devotione suscipiendum est vobis, quod à sancto Moyse tanquam hæreditario jure traditur, cui speciali præ cæteris prophetis

Observa priscum jejunandi morem usque ad vesperam.

Demon insidiatur jejunio.

Jejunii quos duces habeamus.